

Instruktioner till ekonomisk beräkningsmodell

Beräkningsmodellen är skapad av Vattenbrukscentrum Norr AB på uppdrag av Hushållningssällskapets Service AB inom ramen för det av Jordbruksverket finansierade projektet Etableringsguiden. Vid frågor gällande modellen kontakta Vattenbrukscentrum Norr AB, www.vbcn.se

Syftet med de ekonomiska modellerna är att du som funderar över att starta en ny eller utveckla en befintlig fiskodling ska kunna se de ekonomiska förutsättningarna. Det är viktigt att korrekt modell används både avseende den valda odlingstekniken och den fisk som ska odlas. Modellen ger dig möjlighet att ändra ett antal variabler för att du själv ska kunna skapa dig en uppfattning om vad som krävs för att de ekonomiska förutsättningarna ska uppfyllas. Det är viktigt att förstå att modellen bara är en modell och att den inte förutsäger framtiden. Resultatet av en simulering ska ses som en riktningvisare, inte som ett säkert resultat. Modellen kan också ligga till grund för en produktionsplan, men huvudsyftet är att synliggöra de ekonomiska förutsättningarna. Modellen kan ge ett grundläggande underlag för att beräkna ekonomisk bärkraft i en etablering eller utveckling av en befintlig odling. De olika modellerna är specifika för art och odlingsteknik.

Modellerna är framtagna i ett antal olika varianter beroende på art och vilken odlingsteknik som ska användas. I de fall fisken produceras för konsumtion benämns den andra fliken Inköp och Slakt, i de fall fisken produceras för utsättning som sportfisk eller levereras som sättfisk till matfiskodling benämns fliken Inköp och leverans.

Modellen är uppbyggt kring en produktionslivscykel på 2 eller 3 år beroende på art och odlingsteknik. De olika åren är markerade med var sin färg och behåller samma färg genom hela modellen. Följande flikar finns: Checklista, Inköp & slakt/leverans, Försäljning, Budget, Finansiering och

Likviditetsbudget. Rekommendationen är att arbeta med modellen i den ordningen.

Generellt bör användaren utgå från de värden som initialt finns angivna i modellen. De är sammanställda utifrån bl.a. erfarenhet och rådande (2018) kostnadsförutsättningar. Värdena är dock generella och användaren ansvarar själv för att korrekta och relevanta värden används. Vid de rutor som innehåller variabler finns hjälptext och vidare förklaring. Hjälprutorna blir synliga genom att föra musen över de röda pilarna. De celler där du som användare kan skriva in värden är markerade med **blekrosa färg**.

Inköp & slakt/leverans

Här anger du hur din produktion ska se ut. Det är utfallet från denna flik som ligger till grund för beräkning av intäkter och direkta kostnader. Arbeta därför noggrant med denna flik och testa olika upplägg.

Beräkningarna tar sin utgångspunkt i det antal romkorn eller sättfiskar av varierande vikt som väljs att köpas in. Efter att antal sättfisk för vald period angetts i tabell Sättfisk i går det att välja mängd som ska slaktas vid olika tidpunkter och vikter i tabell Slakt/Leverans. Tillväxten av biomassa beräknas och ligger till grund för uppskattad foderåtgång och den foderkostnad som det ger. Tabellerna Sättfisk och Slakt/Leverans har samma struktur och fisken som anges på översta raden i tabell Sättfisk är samma fisk som översta raden i tabell Slakt/Leverans, andra raden i Sättfisk är samma fisk som anges på andra raden i Slakt/Leverans och så vidare.

Fyll i avsnitten i följande ordning:

1. Variabler
2. Tillväxt
3. Sättfisk
4. Slakt

Avsnitten *Variabler* och *Tillväxt* har förfyllda värden. Om du har egna värden kan du fylla i dessa, annars rekommenderas du att använda de förfyllda värdena. Du behöver således inte göra något med dessa två avsnitt om du inte önskar.

Variabler

I tabellen anger du värdet på ett antal variabler som sedan ligger till grund för de fortsatta beräkningarna. Förklaring till variablerna finns som kommentarer i respektive cell.

Tillväxt

I tabellen finns fördefinierat tillväxtmönster, men du har också möjlighet att ange ett eget. Angivna tillväxtmönster är framtagna utifrån erfarenhet. Men fisk är en levande varelse och variationer förekommer i större eller mindre omfattning. Olika arter och stammar har också mer eller mindre spridning i tillväxten, vilket är en nyckelfaktor att ta hänsyn till. Modellen ger inte möjlighet att korrigera för denna spridning i tillväxt.

Utfall

Är en sammanställning av utfallet utifrån de val som du gjort i övriga fyra tabeller.

Sättfisk

Notera att hänvisningen till rutor i modellen avser Regnbåge matfisk kasse. De modeller som innehåller ögonpunktad rom har en något annorlunda ruthänvisning.

I ruta E15-E18 anger du mängden sättfisk som köps in vid olika tidpunkter under år 1. Inköpsvikterna i kolumn D styrs av vald tillväxtkurva (se tabell Variabler) och går inte att ändra här. Raderna 19-22 avser år 2 och raderna 23-26 år 3. Det går inte att välja andra tidpunkter än de som är angivna i kolumn C.

I tabellen följer du fisken radvis. Det innebär att den fisk som köps in 1 maj år 1 och därmed anges i antal i ruta E15 är den fisk som har dödlighet i ruta F15, slaktas/levereras i ruta G15, anges kvarvarande antal i ruta H15 och mängd biomassa i ruta I15. Varje år är indelat i 4 perioder, där varje period har dessa värden. Hela tabellen hämtar information från andra delar av kalkylbladet och i denna tabell går det endast att ange inköp i antal.

Vid beräkning av biomassa för Dödlighet används ett medelvärde av vikten för den aktuella perioden. Det innebär att foderförbrukning för Dödlighet kommer vara högre än för Slakt/försäljning om Slakt/försäljning viktmässigt sker innan medelvärdet.

Om mängden inköpt fisk innebär att foderförbrukningen överstiger aktuellt tillstånd kommer en ruta på raden Ack foderförbrukning att färgas röd. Detta kan korrigeras genom att antingen köpa in ett mindre antal fiskar alternativt slakta/leverera ut mer fisk.

Slakt

I tabellen anges du mängd fisk som ska slaktas vid olika tidpunkter och den storlek som fisken har vid slakttillfället. Om den angivna vikten är större än den ingående vikten för kommande period färgas cellen röd.

Om mängden slaktad fisk är större än mängden tillgänglig fisk (som kan utläsas i tabell Sättfisk) varnar modellen genom att aktuell cell i tabell Sättfisk färgas röd.

Försäljningsbudget

Utifrån beräkningar i flik Inköp & slakt/leverans beräknas intäkter från försäljning av fisk. Även direkta kostnader (består av kostnad för inköp av sättfisk, foderkostnad) beräknas utifrån värden på denna flik. De priser som styr dessa beräkningar ligger i separat ruta under försäljningsbudgeten och går att variera om så önskas. De värden som ligger inlagda är baserade på aktuell prislista vid tidpunkten (2018) för publikation av modellen. Priser anges exkl moms.

Budget

Summa försäljning fisk, kostnad för sättfisk och foder inhämtas från föregående flik och kan inte ändras. Övriga kostnader läggs in manuellt av användaren och anges exkl moms. Löner till anställda läggs in manuellt, men utifrån denna post beräknas automatiskt gällande (2018) lönebikostnader. Varje del i budgeten summeras automatiskt.

Likviditetsbudget

I hjälprutorna förklaras var de olika värdena inhämtats. När de månadsvis införda beloppen överensstämmer med budget blir färgen i kontrollrutan längst till höger grön, innan dess är den röd.

Räkenskapsår, bokföringsmetod, momsredovisningstid, kredittid och momssats kan i modellen varieras. Förinställda värden rekommenderas. Momssats för sättfisk är 25% och för matfisk 12%.